

Sammanfattning

Naturvårdsverket anser att den bästa lösningen från miljösynpunkt är att avveckla användningen av kvicksilver och dra det ut ur kretsloppet genom att samla in och slutförvara avfallet.

Kvicksilver är ett av de allra farligaste miljögifterna. Ingen annan metall är så giftig för mikroorganismerna som kvicksilver. Belastningen av kvicksilver på vår miljö får inte öka utan måste minska. För att skapa en god livsmiljö för kommande generationer måste vi redan nu vända utvecklingen åt rätt håll. Frågan om hur det kvicksilverhaltiga avfallet skall förvaras handlar ytterst om att söka en lösning på hur en avgiftning av vårt samhälle ska ske.

I dag pågår en avveckling av kvicksilver genom bland annat olika förbud mot användning av kvicksilverhaltiga varor och produkter. Naturvårdsverket arbetar även med ett åtgärdsprogram på uppdrag av regeringen för att effektivisera insamlingen av kvicksilver. Men någon tillfredsställande lösning på hur kvicksilver skall slutförvaras finns inte. Stora mängder insamlade kasserade varor och produkter lagras i dag i avvaktan på en sådan lösning. Även inom industrin lagras stora mängder avfall genom tillfälliga lösningar eller förvaras på deponier som inte uppfyller krav på miljösäkerhet på lång sikt. Naturvårdsverket anser att denna situation inte är hållbar.

En slutförvaring av kvicksilver innebär att avfallet måste tas om hand genom någon form av förvarslösning (deponering). Ett slutförvar måste klara att skydda mot negativa effekter på både kort och lång sikt. Ett förvar måste också vara hållbart mot oförutsedda händelser som att barriärer i förvaret brister och mot människors oavsiktliga intrång.

För att kunna bedöma vilket alternativ till slutförvar som bäst klarar högt ställda miljökrav ha jämförelser gjorts mellan olika alternativa lösningar. De alternativ som har jämförts är ett kvalificerat ytförvar, ytnära bergförvar och djupt bergförvar.

En deponering under jord i ett bergförvar innebär att naturen själv, genom den omgivande bergsmassan, utgör såväl skydd för avfallet som buffert mot utsläppen. Berget fungerar som ett långsiktigt skydd mot förändringar av såväl mekaniska som fysikalisk och kemisk form, vilket ger en stabil försvarsmiljö.

Den slutsats som Naturvårdsverket drar är att omhändertagandet av kvicksilveravfall kräver en särösning på grund av avfallets farlighet och med tanke på den miljösituation med hög belastning av kvicksilver som vårt samhälle står inför.

Naturvårdsverket bedömer därför ett djupt bergförvar vara den säkraste förvarsmetoden på lång sikt, eftersom den bäst står i samklang med naturen, dvs. att naturen utnyttjas som en barriär och buffert. Denna lösning kan och bör dessutom kompletteras med tekniska skyddsåtgärder för att ytterligare minska riskerna för framtida utsläpp och kompensera för vår okunskap om de långsiktiga processer som reglerar kvicksilvrets spridning.